



Kommentarer till Göteborgs stads granskning av Ibn Rushds medlemsföreningar och samarbetspartner

med anledning av beslut i socialnämnd centrum angående bidrag till
studieförbundet Ibn Rushd 2020

2021-02-05



Inledning

Göteborgs stads förvaltning har gett Ibn Rushd möjlighet att ge ytterligare information kopplat till föreningar som tas upp i stadens granskningsrapport vilken beskriver granskning av Ibn Rushds medlems- och samarbetsföreningar. Det är vår förhoppning att detta ska tydliggöra våra arbetssätt och ställningstaganden ytterligare.

Viktigt att det finns saklig grund för beslut

Ibn Rushd är ett studieförbund som verkar för dialog och tolerans mellan olika grupper, och som samlar en unik bredd svensk-muslimska organisationer, inklusive Shiasamfundet. Organisationen har under lång tid anklagats för islamism och att vara styrd av Muslimska brödrskapet. Dessa anklagelser har bland annat framförts i kartläggningar av forskare som har publicerats på myndigheten MSB:s hemsida. Myndigheten själv har gjort tydligt att det är forskarna som står bakom dessa rapporter, inte MSB. I inledningen till granskningsrapporten från Göteborgs stad om Ibn Rushds medlems- och samarbetsföreningar står följande citat att läsa.

”Stadsledningskontoret har efterfrågat samverkande myndigheters syn på det material som inkommit till staden gällande studieförbundet Ibn Rushd, dess medlemsföreningar och samverkanspartners. Bedömningen som görs är att den information som framkommit i rapporter från Försvårshögskolan, MSB, MUCF och via journalister kan anses som trovärdig. Den sammanlagda informationens omfattning och karaktär är av sådan vikt att den inte kan bortses från. Informationen bör ingå i kommunens utredning huruvida Ibn Rushd, dess medlemsföreningar och samverkanspartners, uppfyller demokrativillkoret enligt Göteborgs stads riktlinjer.”

Citatet ovan kommer från ett yttrande från Kunskapscenter mot organiserad brottslighet inom Göteborgs stad. Ibn Rushd menar att yttrandet saknar sakliga belägg och är fullt av svepande påståenden. Dessutom påskiner yttrandet att myndigheter har fastslagit att de rapporter som nämns ovan är trovärdiga. Ibn Rushd har kontaktat MSB och fått följande uttalande (bilaga 8) om yttrandet och MSB:s syn på rapporterna från myndighetens Svante Werger, särskild rådgivare till generaldirektören:

”MSB har inte yttrat sig över någon organisation - det ingår inte vårt uppdrag. MSB har därför inte reviderat eller uttryckt någon uppfattning om Ibn Rushd.

I och med att Magnus Norells rapport är finansierad med offentliga medel finns rapporten tillgänglig med alla andra rapporter inom området: Informationspåverkan, sociala risker och extremism. Det är författarna som står bakom rapporten - inte MSB (den ligger inte heller i MSB:S mall) - så vi tycker det är tveksamt att hänvisa den som en ”MSB-rapport”...”

Ibn Rushd har kontaktat SÄPO och fått följande uttalande om yttrandet (bilaga 6):



“Det finns hos säkerhetspolisen inte någon handling som motsvarar din begäran om att få ta del av kommunikation rörande det ovan nämnda yttrandet från Kunskapscenter för organiserad brottslighet i Göteborg”

Ibn Rushd har kontaktat Polisregion Väst (polisen i Västra Götaland) och fått följande uttalande från lokalpolisområde Hisingen om huruvida det finns några ärenden som berör Ibn Rushd 2017-2020 eller kunskapscentrets yttrande (bilaga 7):

“Lokalpolisområde Hisingen har inga handlingar eller yttranden enligt begäran.”

Eftersom vi vet att anklagelserna mot Ibn Rushd florerar vill vi tipsa om att Sveriges radios program *Människor och tro* den 28 januari 2021 sände ett program som bland annat tar upp anklagelserna om att Ibn Rushd styrs av Muslimska brödrskapet. I programmet framgår det tydligt att de rapporter som påstår detta inte är vetenskapligt belagda. Lyssna gärna på programmet på sverigesradio.se. <https://sverigesradio.se/avsnitt/1661619>

I april 2020 intervjuade Ibn Rushds kommunikationsavdelning Erik Amnå, forskare bakom den mest omfattande studien om Ibn Rushd, *När tilliten prövas (2019)*. Angående de påstådda kopplingarna till Muslimska brödrskapet svarar han så här:

- Studien har också använts som argument för att vi skulle ha en koppling till Muslimska brödrskapet. Hur ser du på det?**
- Man gör en elak tolkning. Jag säger att det inte finns någon organisatorisk koppling.
- Det jag också säger är att det finns individer inom Ibn Rushd och medlemsorganisationerna som visar sympatier för den delen av Muslimska brödrskapet där man menar att det finns sociala implikationer av tron. Precis som en kristen ideologi har en social konsekvens enligt samma princip.
- Jag visar med största tydlighet att det är så det förhåller sig. Så känner mig egentligen inte ansvarig för de elaka tolkningar som gjorts.

Hur tänker Ibn Rushd om samarbeten med föreningar?

Vissa gränsdragningar går det inte att kompromissa med. Till exempel är våld eller hot om våld aldrig acceptabelt. Att en förening ställer upp på våra grundläggande värderingar och delar vår syn på de absoluta gränsdragningarna är dock inte samma sak som att alla föreningar som vi samarbetar med förväntas göra exakt samma ställningstaganden som Ibn Rushd i alla frågor. Vi arbetar demokratiutvecklande med föreningar som i sin tur är demokratiutvecklande, och många gånger i en egen utvecklingsprocess. Det är vi inte ensamma om att göra, utan det gör även många andra studieförbund.

Vi vill bidra till demokratiutveckling och föreningars demokratiutvecklingsresor. Det menar vi är positivt för föreningen, såväl som för resten av samhället. Om föreningar som på det stora hela är positiva krafter i sina lokalområden förklaras antidemokratiska, försvinner goda krafter som



arbetar förebyggande, skyddande och demokratistärkande. Dessutom skickar det signaler om utestängning till människor i föreningarnas närhet. Det riskerar att göda antidemokraters budskap: att demokratin inte är svaret på hur samhällsproblem ska lösas.

Ingen förening är perfekt i demokratihänseende, för demokratisk praktik är en ständig strävan mot ett ideal. Idealet har för många inneboende motsättningar för att kunna realiseras fullt ut ur alla aspekter. Men den demokratiska sfären är stor och ska också vara det i ett öppet och demokratiskt samhälle. Vi vill därför varna för en tillämpning av demokrativillkor där bara det utopiskt perfekta anses vara godkänt och demokratiskt. Det blir inte mycket till demokrati kvar med det angreppssättet.

Ibn Rushd gör demokratisk verksamhet och vi gör demokratifrämjande verksamhet. Båda är viktiga. Båda är allmänt förekommande i sektorn. Det är vi som får bidrag och därför är det rimligt och proportionerligt att vi som organisation ska uppfylla demokratikriteriet. Folkbildningsrådet har fastslagit att vi inte har några antidemokratiska strömningar. Vi har rutiner för att hantera både demokratisk och demokratiutvecklande verksamhet. Vi har även rutiner för hur vi hanterar de aktörer som, enligt information till oss, inte faller inom ramen för dessa två verksamhetstyper. Det betyder inte att vi bedriver underrättelseverksamhet. Det har vi varken mandat, befogenhet eller kapacitet att göra. Vi kan dock garantera att om polisen, MSB eller SÄPO tar kontakt med oss i ett ärende så agerar vi och följer våra rutiner för detta. I alla hänseenden utgår vi från folkbildningens principer och vårt uppdrag att stärka och utveckla demokratin inom den muslimska folkrörelsen och bidra till att fullborda den svenska demokratin.

Ibn Rushd agerar och drar gränser relaterat till demokratifrågor

All verksamhet innebär ett risktagande. Risk är en händelse som, om den inträffar har en negativ inverkan på verksamheten. Ett strukturerat riskarbete och kvalitetsarbete är en förutsättning för att få en medveten riskhantering och en förutsättning för ett långsiktigt värdeskapande.

Strategiska risker är främst kopplade till verksamhetsutveckling och nya samarbetspartners/medlemsföreningar. Förbundskansliets kvalitetsavdelning med rapporteringsansvarig och kvalitetsutvecklare har det främsta ansvaret för att följa upp och utveckla kvalitetsarbetet som tas upp till ledningen i samband med det årliga strategiska arbetet. Distriktsstyrelsen ansvarar för sitt distrikts riskhantering. Distriktschef ansvarar för att ge distriktsstyrelsen korrekt input för att kunna utvärdera och fatta korrekta beslut. Ibn Rushds ledning har ansvaret för den löpande/operativa riskhanteringen inom sina ansvarsområden.

Ibn Rushds dokument "Checklista för etik- och gränsdragning" är ett exempel på vägledande verktyg för etiska bedömningar av folkbildningsverksamhet och dess statsbidragsberättigande som kan användas vid verksamhetsutveckling. Ett annat viktigt dokument är "Börja samarbeta med Ibn





Rushd” inklusive checklistan “Process checklista ny samarbetspartner”. Samtliga återfinns i Handbok Ibn Rushds kvalitetsarbete (bilaga 9).

När vi nås av information som tyder på allvarliga problem i en förening eller annan samarbetspartner hanteras det genom “Rutin för egen utredning”, finns i “Handbok - Ibn Rushds kvalitetsarbete”. Distriktschefen ansvarar för att leda utredningen enligt fastställd rutin med stöd av kanslichef eller kvalitetsutvecklare. Vid varje ärende sammankallas utredningsgruppen. Nedan följer en fördjupad beskrivning av Ibn Rushds bedömning av sex föreningar, som synliggör hur vi arbetar och drar gränser i relation till demokrati.

Ytterligare information om föreningar

Amaneti

Föreningen Amaneti byter studieförbund från NBV till Ibn Rushd.

Fråga från Göteborg stad: Fullföljde Ibn Rushd sin due diligence (skälig aktsamhet) vid Amanetis byte?

Ibn Rushds bedömning:

Göteborgs stad skriver i sin granskningsrapport att föreningen Amaneti har bjudit in två föreläsare som i andra sammanhang har uttryckt problematiska åsikter. Båda dessa inbjudningar skedde när föreningen samarbetade med studieförbundet NBV. Föreningen samarbetade alltså inte med Ibn Rushd när dessa händelser inträffade. Förvaltningen har därför efterfrågat vad Ibn Rushd visste om dessa inbjudningar när föreningen kom över till Ibn Rushd.

Studieförbunden har en gemensam överenskommelse om att ha kontakt när en förening byter studieförbund (se studieforbunden.se/etik-och-kvalitetsarbete-inom-studieforbunden.) Ibn Rushd har tydliga rutiner för detta. I det här fallet tog föreningen själva initiativet att gå över till Ibn Rushd från NBV, och det är Ibn Rushds bild att föreningens kontaktperson på NBV beklagade föreningens beslut.

I samtal med Ibn Rushd bekräftar NBV i Göteborg att föreningen valde att lämna studieförbundet på eget initiativ. Enligt NBV valde föreningen att avsluta samarbetet på grund av att NBV:s rutiner upplevdes som krångliga. NBV lyfte inte upp den information som finns om föreningen i Göteborgs stads granskningsrapport vid det överlämningsamtal som är del av vår onboarding-rutin för nya föreningar som tidigare har samarbetat med ett studieförbund. Denna överlämning skedde muntligt i samband med ett lokalt samrådsmöte för studieförbunden. Vi har inte heller tagit del av denna information på annat sätt än via stadens granskning.

Föreningens beskrivning att de inte kände till de kritiserade föreläsarnas tidigare uttalanden bedömer vi som trovärdig. Föreningens företrädare blev synligt chockade när de fick del av informationen om vad dessa föreläsare har sagt, och föreningen har tagit tydligt avstånd från den typ av uttalanden som föreläsarna har gjort.



Apropå inbjudningen av Muadh Zamzam berättar föreningen följande för Ibn Rushd. När föreningen tog över den föreningslokal de använder fick de besök av "integrationspolisen" Ulf Boström som bland annat tipsade föreningen om bra personer att bjuda in för att föreläsa hos föreningen. Enligt föreningens styrelse var ett av tipsen från Ulf Boström Muadh Zamzam, som föreningen nu kritiserar för att ha bjudit in. Enligt föreningen gjordes inbjudningen alltså efter tips från Ulf Boström som i dag är förtroendevald i Göteborg stad för Demokraterna.

Föreningen Afrikas horn föräldrar och ungdomar

Företrädare för en förening (person A) anklagas för samröre med person B som vid ett tillfälle år 2011 uttryckte stöd för person C:s åsikter. *Fråga från Göteborg stad: Kan Ibn Rushd granska huruvida person A fortfarande har samröre med person B år 2021?*

Ibn Rushds bedömning:

Informationen i Göteborgs stads granskning om föreningen Afrikas horn föräldrar och ungdomar har inte rapporterats i media, och därför inte kommit till Ibn Rushds kännedom förrän i januari 2021. Ibn Rushd hade därför inte möjlighet att bemöta informationen i tidigare svar till förvaltningen. Förvaltningen har i dialogmöte med Ibn Rushd uttryckt intresse av få veta om föreningens företrädare nu har samröre med den person som pekats ut att ha uttryckt stöd för en person med problematiska åsikter år 2011.

Att fråga förtroendevalda i en förening vilka de träffar eller umgås med utanför föreningens verksamhet bedömer vi går utanför vad lagen tillåter ett studieförbund att göra, och även utanför vad Göteborgs stads demokrativillkor omfattar. Formuleringen av Göteborgs stads demokrativillkor avgränsas till handlingar "i sin [föreningens] verksamhet".

Ibn Rushd bedömer att en rättsordning där föreningar har ansvar att bevisa att de *inte* gett utrymme till personer som ska uttryckt problematiska åsikter i andra sammanhang, ofta för många år sedan för att de (eller det studieförbund som de samarbetar med) ska anses uppfylla demokrativillkoren är problematisk på flera sätt.

Demokrativillkorsutredningen, som staden hämtat formuleringen om demokrativillkor ifrån, slår dessutom fast att tidigare problematiska uttalanden från personer som föreningen gett utrymme eller gett mandat att företräda föreningen, ska ha varit "allmänt känt" vid tidpunkten för att händelsen ska kunna läggas föreningen till last i relation till demokrativillkoren. Om Göteborgs stad vill göra en annan avgränsning bör detta tydliggöras och motiveras juridiskt i relation till ingrepp i de grundlagsskyddade rättigheterna i riktlinjer som antas av Göteborgs stad. Inte tillämpas retroaktivt, och selektivt.

Med det sagt, har Ibn Rushd inte kännedom om något som tyder på att föreningen Afrikas horn har samarbetat med den person som en föreningsföreträdare undertecknade en debattartikel tillsammans med 2012. Informationen om föreningen i stadens granskning kommer dock att ligga till grund för en egen utredning av föreningen, som vi alltid gör när det kommer fram



allvarlig information om en förening. Detta är i enlighet med Ibn Rushds interna rutiner. Den bygger på att vi samlar in information, och också samtalar med föreningen.

Göteborgs unga muslimer

Göteborgs unga muslimer är medlemsförening i Ibn Rushd distrikt Västra. Göteborgs stad har uttryckt att det är ett problem att Göteborgs unga muslimer är medlemmar i Sveriges unga muslimer. Sveriges unga muslimer har ingen verksamhet som organisation och kommer, på egen begäran, att utträda ur Ibn Rushd på förbundsstämman i juni 2021. Ibn Rushds stadgar medger bara in- och utträde av medlemsorganisationer via beslut på förbundsstämman dock har förbundsstyrelsen bekräftat SUM önskemål om utträde.

Islamiska informationsföreningen

Webbplats innehåller beskrivningar av islamisk rättspraxis (sharia). *Fråga från Göteborg stad: Kan man beskriva islamsk rättspraxis (sharia) inom ramen för religionsfrihet och demokrativillkoren?*

Ibn Rushds bedömning:

Islamiska informationsföreningen har inte rapporterat verksamhet till Ibn Rushd sedan 2016. I dialogmöten har förvaltningen lyft det som ett problem att informationsföreningens webbplats innehåller beskrivningar av islamisk rättspraxis (sharia) och stadens granskningsrapport säger att webbplatsen "redogör för parallella juridiska regelverk och kvinnors underkastelse".

I granskningsrapporten nämns specifikt webbtexen Kvinnan i islam/Jämställdhet i islam som problematisk. Vi vill påpeka att det finns två olika versioner av denna text, en från 2003 och en från 2014, och att den senare versionen nyanserat och förtydligat vissa resonemang i den första versionen som vi menar varit öppna för feltolkningar. Exempel på detta finns att läsa i bilaga 1.

Religionsfriheten har ett starkt skydd i svensk lagstiftning. Detta framgår bland annat i Centrum mot våldsbejakande extremismers dokument *Juridiska aspekter på arbetet mot våldsbejakande extremism*, se bilaga 2. Vi menar att resonemangen i den texten i högsta grad är tillämpliga också när det handlar om begränsningar av religionsfriheten och andra skyddade rättigheter för andra syften, som i tillämpningen av demokrativillkor.

Ibn Rushd har bett Emin Poljarevic, docent i Religionssociologi och Universitetslektor i islamisk teologi och filosofi på Teologiska institutionen vid Uppsala universitet om ett sakkunnigutlåtande om delar av Göteborgs stads granskning av studieförbundet Ibn Rushd och stadens demokrativillkorrelaterat till religion och religionsfrihet. Sakkunnigutlåtandet finns i bilaga 3.



Emin Poljarevic har i sitt utlåtande bland annat analyserat texten Jämställdhet i islam som finns på Islamiska informationsföreningens webbplats islaminfo.se och Göteborgs stads bedömning av den texten i stadens granskningsrapport. Poljarevic konstaterar följande:

“Den aktuella texten representerar en blandning av en konservativ och modernistisk tolkning som inte verkar göra några rättsvetenskapliga anspråk på ”parallella juridiska regelverk och kvinnors underkastelse” i en svensk kontext. Denna texts generella slutsatser kan inte heller anses hävda att det är juridiskt bindande för muslimer. Det som går att säga är att textförfattaren utgår utifrån sin religiösa övertygelse rörande de rättstolkningar som han håller som giltiga. Det är också viktigt att påpeka att bara det faktum att man redogör för en tolkning av sharia enligt traditionell modell inte innebär att föreningen yrkar på eller pläderar för parallell juridisk regelsystem.

I det här fallet verkar Granskningens prövning huruvida denna medlemsförening uppfyller demokratikriterier inom ramen för folkbildningsverksamhet verkar vara en värdering av medlemsföreningens lära i förhållande till samhällets värdegrund. Detta kan vara i strid med religionsfriheten och bör prövas ytterligare. Detta bör ske både i förhållande till det omfattande religionsfrihetsskyddet i svensk grundlag, men också i förhållande till Kapitel 18 i FNs deklaration om mänskliga rättigheter.”

Ibn Rushd har även bett Myndigheten för statens stöd till trossamfund (SST) om ett yttrande i frågan, se bilaga 4. SST skriver följande i ett mejl till Ibn Rushd:

“Det finns inget generellt som säger att ett trossamfund ska förlora sitt statsbidrag bara för en medlemsförening har information på sin webbplats som beskriver islamisk rättspraxis. Att informera om religiös etik/moral ingår självklart i yttrandefriheten och religionsfriheten och i detta inbegrips det som kallas ”religiös lag” dvs islamisk shariarätt, judisk halaka-rätt, etc.

Om webbplatsen ifråga tar ställning för – och särskilt kan anses tydligt propagera för – etik/moral/beteenden som kränker mänskliga rättigheter skulle det möjligen kunna vara skäl att se över rätten till bidrag. Vi anser att det finns stöd för den sådan bedömning när man tittar förslaget till demokrativillkorsreglering för trossamfund i översynen SOU 2018:18. I detta förslag skriver man att bidrag skall inte ges till trossamfund som

- *rättfärdigar, främjar eller uppmanar till våld, hot eller tvång*
- *rättfärdigar, främjar eller uppmanar till kränkning av barns rättigheter på sådant sätt att det finns en påtaglig risk för att barnets hälsa eller utveckling skadas*
- *aktivt motarbetar det demokratiska styrelseskicket*
- *trossamfund som klart överträder principen om alla människors lika värde ska exkluderas från statens stöd. Med klara överträdelser avses tydliga och inte bagatellartade överträdelser. I första hand skulle det kunna handla om trossamfund som uttrycker missaktning för grupp av personer med anspelning på t.ex. kön, etniskt ursprung, trosbekännelse eller sexuell läggning.*



Det är SST:s bedömning att förslaget till demokrativillkor för trossamfund inte enbart är avsett att gälla statens bidrag till trossamfund utan också kan komma att tillämpas ifråga om bidrag till religiösa föreningar. De två föreslagna regelverken är dessutom relativt lika i sin innehåll."

I sitt sakkunnigutlåtande skriver Emin Poljarevic "att bara det faktum att man redogör för en tolkning av sharia enligt traditionell modell inte innebär att föreningen yrkar på eller pläderar för parallell juridisk regelsystem".

Med stöd i forskarens sakkunnigutlåtande och SST:s yttrande bedömer Ibn Rushd att information av det slag som finns på Islamiska informationsföreningens webbplats ryms inom religionsfriheten samt att det inte finns skäl utifrån syftet med demokrativillkoren att vidta åtgärder som exempelvis utesluta föreningen som medlem.

Det finns naturligtvis gränser för vad Ibn Rushd anser ryms inom religionsfriheten, och att vi bedömer att något ryms inom ramen för religionsfriheten innebär inte att Ibn Rushd tycker att det är bra eller lämpligt. Vår huvudfokus är den verksamhet vi har med föreningarna, och att föreningarna ställer sig bakom svensk lag och delar vår värdegrund.

Utifrån kritiken som riktats mot informationen på föreningens webbplats kommer Ibn Rushd att ta initiativ till dialog med föreningen. Dialogen kommer utgå från Ibn Rushds värdegrund och vi kommer att be föreningen om att tydliggöra sin ståndpunkt.

Islamiska Sunni Centret Trossamfund i Sverige (ISC)

En förening har en historia av att ha präglats av den somaliska salafistiska ådran inom islam, och en rad problematiska personer har på olika sätt verkat i moskébyggnaden. *Fråga från Göteborg stad: Hur ser Ibn Rushd på förutsättningarna för att ta upp en demokratiutvecklande verksamhet med föreningen igen?*

Ibn Rushds bedömning:

Föreningen Islamiska Sunni Centret driver en av Göteborgs största moskéer (Bellevuemoskén). Byggnaden ägs av en stiftelse som alltså inte är samma juridiska person som föreningen.

Göteborgs stads förvaltning har på dialogmöte bett Ibn Rushd att beskriva hur vi förhåller oss till information om islamisk rättspraxis som finns på föreningens webbplats. Vi upprepar därför det vi sagt i tidigare svar om föreningen kopplat till Göteborg stads granskning. "Föreningen är av åsikten att så länge de islamiska reglerna inte kolliderar med den svenska lagen så är det frivilligt att följa dessa regler under religionsfrihetens skydd. Alltså är föreningens ståndpunkt att det är Sveriges rikes lag som gäller och kommer i första hand." Som vi tidigare beskrivit har Ibn Rushd bett en forskare vid Uppsala Universitet och myndigheten SST att yttra sig om frågan, se bilaga 3 och 4. Med stöd i forskarens sakkunnigutlåtande och SST:s yttrande bedömer Ibn Rushd att information av det slag som finns på Islamiskt sunni centrets webbplats ryms inom religionsfriheten.



Anställda i Ibn Rushds distrikt Västra har sett en positiv utveckling i föreningen och bedömt att funnits en ny riktning i föreningen som öppnade möjlighet till demokratiutvecklande samarbete mellan föreningen och Ibn Rushd. Den positiva utvecklingen består bland annat i att föreningen har närmat sig de andra muslimska församlingarna i Göteborg, att föreningen ser gemensamma utmaningar som säkerhetsfrågor och antisemitism och ställer upp på att jobba med dem. Det är vår bild att föreningens styrelse har gått igenom en generationsväxling där unga personer som har vuxit upp i Sverige har gått in i styrelsen och börjat leda föreningen i en ny riktning.

Det är Ibn Rushds uppfattning att dessa nya förtroendevalda i föreningen är väl medvetna om föreningens historia. Belleve Moskén har en historia av att ha präglats av den somaliska salafistiska ådran inom islam, och bland annat förespråkade att muslimer inte ska delta i samhället i stort. I föreningens närhet har det till exempel funnits personer med en problematisk syn på shiamuslimer. En rad problematiska personer har på olika sätt verkat i moskébyggnaden.

Men Ibn Rushd ser alltså tecken på en ny inriktning i föreningen. En av Göteborgs största moskéer har gått från att tidigare ha predikat att muslimer inte ska rösta, till att i predikningar uppmana sina besökare att rösta i val. Nuvarande förtroendevalda i föreningen har uttryckt till Ibn Rushd att "vi har ansvar, det som samhället anser vara en fara ska vi inte samarbeta med". Samtidigt finns en frustration över hur föreningens nuvarande förtroendevalda förknippas med tidigare händelser. "Hur ska vi ta ansvar för någon som var i moskén 1998 eller 1999?" har förtroendevalda i föreningen uttryckt till personal i Ibn Rushds distrikt Västra.

Föreningens styrelse har uttryckt vilja och intresse att tillsammans med Ibn Rushd utveckla interreligiösa mötesplatser och dialog mellan föreningen och Shiasamfundets lokala föreningar i Göteborg. (Shiasamfundet är en av Ibn Rushds medlemsorganisationer på nationell nivå.). Det är något som Ibn Rushd länge har verkat för. Den här öppningen kan leda till ökad förståelse och tolerans mellan olika muslimska grupper i Göteborg. Vilket skulle bidra till en mer jämlik stad med gemenskap och tillit. Det skulle vara folkbildningsarbete med stort demokratiskt värde.

Föreningens styrelse är medveten att det finns farhågor hos samhällsaktörer om att "nystarten" i föreningen är en kuliss och att föreningen i själva verket är styrda av samma krafter som tidigare. De har försäkrat Ibn Rushd om att så inte är fallet, se bilaga 5. Ibn Rushd har uppmanat föreningen att tydliggöra och befästa den nya inriktningen i föreningen, både till oss och andra viktiga samhällsaktörer.

Ibn Rushd menar att mycket tyder på att föreningen är inne i en både viktig och spännande demokratiutvecklingsprocess, och att den processen kan underlättas och stärkas genom samarbete. Det betyder inte att vi tror att det här arbetet är enkelt, eller att det inte finns utmaningar. Vi menar dock att det vore oklokt att lasta föreningens nuvarande förtroendevalda för det som har varit tidigare. Ibn Rushd ser inte på folkbildning och demokratiskt civilsamhälle som ett orot och nollor. Det är en utvecklingsresa. Om vi ser en öppning hos en förening där vi kan bidra till en positiv utveckling vill vi försöka göra det. Att stärka och utveckla demokratin inom den muslimska folkrörelsen och bidra till att fullborda den svenska demokratin är ett av våra viktigaste uppdrag, mer om det i vår idéplattform.

Tydliga tecken på en positiv utveckling och att vara överens om centrala utgångspunkter kan öppna för ett demokratiutvecklande samarbete mellan Ibn Rushd och föreningen. En



förutsättning för att Ibn Rushd ska kunna återuppta samarbetet med Islamiska sunni centret är en öppen dialog med föreningen om värderingsfrågor och ställningstaganden. För oss är det viktigt att föreningar ställer sig bakom demokratins idéer och spelregler och de mänskliga rättigheterna, är villiga att arbeta med sina utmaningar och driver verksamhet som är positivt inställd till samhället. Till exempel kommer vi ha dialog med föreningen om händelsen när två hårt kritiserade personer gavs utrymme i moskéns lokaler hösten 2019. Det arbetet kommer ske enligt våra kvalitetsrutiner för att säkerställa att våra egna och folkbildningens riktlinjer följs. Vi bedömer att det finns goda förutsättningar för en sådan dialog med föreningen.

Islamiskt centrum

Förening får kritik för kopplingar till utlandet i media men svenska myndighet ger sitt godkännande. *Fråga från Göteborg stad: Vilka kopplingar till hemlandet är tillåtna för en diasporaförening/etnisk förening och dess medlemmar? Vad betyder det att vara en demokratisk samverkansaktör?*

Ibn Rushds bedömning:

Precis som att det finns föreningar för utlandssvenskar i exempelvis Spanien, finns det svenska föreningar som samlar människor med bakgrund i andra länder. Vi kan kalla dem för diasporaföreningar.

Göteborgs stad har inte ställt krav som specifikt rör den här typen av föreningar i villkoren för bidrag till studieförbund, eller i riktlinjerna för föreningsbidrag. Men staden har uttryckt intresse att få veta hur Ibn Rushd resonerar kring dessa frågor specifikt kopplat till en turkisk diasporaförening. Föreningen är enligt vår bedömning en självständig svensk förening. Detta baserar vi på att föreningens stadgar, verksamhet och egna utsagor säger oss att föreningen är självständig och demokratiskt styrd.

Vi menar att det är rimligt att föreningar som ser sig själva som en turkisk förening (eller en förening som samlar personer med bakgrund i Turkiet), har kontakter med Turkiet och personer som också har turkisk bakgrund. Det är vår uppfattning att detta inte bryter mot några regler, och inte heller mot Ibn Rushds värdegrund.

Granskningsrapporten tar upp medieuppgifter om att föreningen Islamiskt centrum har en imam som är anställd av den turkiska statens religiösa myndighet Diyanet. Vi bedömer att så länge svenska myndigheter accepterar att svenska moskéer har imamer som är avlönade av Diyanet så är detta i linje med vad som är tillåtet.

Naturligtvis finns det gränser som inte får passeras. Om vi får sakligt grundad information från myndigheter om att en förenings företrädare samlar in och förmedlar information av underrättelsekaraktär till ett annat lands underrättelsetjänst eller liknande skulle vi inleda en intern utredning om detta utifrån vår värdegrund och andra regler och riktlinjer som vi har att förhålla oss till. Vi skulle också inleda en egen utredning om vi får information om att föreningen är utsatt för allvarlig utländsk påverkan.



Göteborg stad har i sin utredning också lyft att Islamiskt centrum har bjudit in sångaren och före detta turkiske AKP-riksdagsledamoten Uğur Işılak, och efterfrågat information om varför han bjöds in. Så här beskriver en person i föreningen omständigheterna kring denna inbjudan och konserten ifråga:

”Den kände turkiske sångaren Uğur Işılak bjöds in för att medverka på en konsert i januari 2019 i syfte att samla in pengar till föreningens moskébygge. Konserten arrangerades inte av Islamiskt center, utan av Anatoliens kvinnor och ungdomsförening som är en separat förening som samarbetar med ABF. Uğur Işılak är en mycket känd person över hela Europa, och särskild uppskattad bland turkisk diaspora. Han är själv uppvuxen i Tyskland, och han sjunger låter som tilltalar mig som är uppvuxen i Sverige men som längtar till Turkiet varje sommar. Hans sånger väcker känslor av längtan till hemlandet, av att komma tillbaka till sina rötter. Många gillar det. Syftet med inbjudningen var alltså att locka publik till insamlingskonserten. Andra alternativ med samma dragningskraft hade varit betydligt mer kostsamma för arrangörerna, och syftet var ju att samla in pengar till moskébygget. Under konserten ropade en person i publiken en önskan att Uğur Işılak skulle sjunga en sång som han skrivit till, och om, Erdogan. Men han skakade på huvudet och sa nej. Han poängterade under konserten att han var där för att hjälpa till att samla in pengar till moskébygget.”

Ibn Rushds samlade bedömning är att ingen saklig information vi har indikerar att föreningen är utsatt för allvarlig utländsk påverkan. Vi bedömer föreningen som självständig och demokratisk.

Sammanfattning gränsdragningar IR Västra

Verksamhet/Aktör	Åtgärder 2017-2020	Åtgärder 2021-
Islamiska Sunni Centret Trossamfund i Sverige (Bellevue moskén)	Egen utredning Samarbete pausat	Besvarat Göteborgs fråga Tidigare åtgärder kvarstår Se även handlingsplan
Amaneti	Dialog med förening Föreningen inför granskningsrutiner. Vi följer utvecklingen.	Föreningen har på eget initiativ avslutat samarbetet med Ibn Rushd i december 2020.
Afrikas Horn föräldrar och ungdomar (Afrikas Horn)	Rutiner inkl riskanalys, kvalitetssäkring och granskningsåtgärder	Ny information Egen utredning Se även handlingsplan
Islamiskt Centrum i Göteborg	Egen utredning Rutiner inkl riskanalys, kvalitetssäkring och granskningsåtgärder fortsatt tillräckliga	Ny information Besvarat Göteborgs fråga